

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Беззубка Бориса Ігоровича
на тему «Вдосконалення державних механізмів
стратегічного планування соціально-економічного
розвитку територій», поданої до захисту на здобуття
наукового ступеня кандидата наук з державного
управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми
державного управління

Актуальність обраної теми досліджень

Розвиток територій в Україні супроводжується виникненням низки економічних, політичних, соціальних та екологічних проблем, що зумовили появу значних диспропорцій на місцевому та регіональному рівнях. Необхідність вирішення актуальних проблем життєдіяльності держави, підвищення якості життя населення викликає появу все нових завдань перед органами державного управління щодо пошуку ефективних інструментів реалізації державної політики соціально-економічного розвитку територій. Ефективне функціонування територій в Україні стає можливим лише на основі освоєння нових інструментів, форм, методів державного управління, формування дієвих державних механізмів управління, які будуть спроможні забезпечити сталий соціально-економічний розвиток територій. Від наявності ефективних державних механізмів залежить якість і швидкість здійснення адміністративних реформ в країні, відновлення та розвиток територій як на регіональному, так і на місцевому рівнях.

Одним з дієвих інструментів державного управління стає стратегічне планування соціально-економічного розвитку територій. Важливим у сучасних умовах є вдосконалення державних механізмів стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій з урахуванням вимог сталого розвитку, здійснення децентралізації державної влади. У зв'язку з

цим тема даного дисертаційного дослідження, яка вирішує важливі теоретичні та практичні питання вдосконалення механізмів державного управління у сфері стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій, є надзвичайно актуальною.

У зв'язку з цим, дисертаційне дослідження, в якому здійснено науково-практичне обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного управління у сфері стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій – є актуальним.

Ступінь обґрунтованості

наукових положень, висновків і рекомендацій

Дослідження теоретичних і методичних положень дисертаційної роботи ґрунтуються на загальнонаукових принципах проведення комплексних досліджень, роботах провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з питань реалізації державного управління територіальним розвитком у трансформаційних умовах. Достовірність висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечена знанням і творчим використанням наукової методології та застосуванням методів проведення досліджень (історичний метод; абстрактно-логічний метод; метод порівняльного аналізу; метод економіко-статистичного аналізу; метод експертних оцінок; програмно-цільовий метод).

Обґрунтованість висунутих пошукувачем наукових положень підкріплюється глибоким аналізом та узагальненням теоретичного та практичного досвіду, залученими і опрацьованими офіційними статистичними матеріалами і літературними джерелами з фахових питань та використанням отриманих результатів у практичній діяльності органів державного управління. Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, викладені в дисертації, є достатньою мірою обґрунтованими, логічними і послідовними.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується їх публікацією у фахових виданнях і оприлюдненням на науково-практичних конференціях різних рівнів і з широкою географією проведення (м. Харків, м. Дніпро, м. Донецьк, м. Одеса, м. Астана). Список зазначених праць наведено в авторефераті та дисертації. Вищезазначене дозволяє зробити висновок, що ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації є високою.

Проаналізувавши дисертаційне дослідження Беззубка Бориса Ігоровича, можна зробити висновок, що результати дослідження викладені в логічній послідовності, поставлені завдання розглянуті повною мірою та знайшли своє відображення у відповідних висновках і пропозиціях.

Наукова новизна дисертаційної роботи

Наукова новизна одержаних результатів включає наступне: *удосконалено*: положення комплексного підходу до створення структурної моделі узгодження стратегічних документів стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій (СПТ), яка оснований на застосуванні комплексу механізмів державного управління та забезпечення їх функціонування при розробці різних видів стратегічних документів, що сприяє внутрішньому та зовнішньому узгодженні стратегічних документів СПТ (147-158 стор.); поняттєвий апарат механізмів державного управління у сфері СПТ шляхом уточнення змісту понять: «концепція», «програма», «план» щодо соціально-економічного розвитку території, які, на відміну від наявних, містять їхню характеристику з позицій структурно-функціонального підходу, що забезпечує розгляд основних елементів системи СПТ, що виконують різні функції, для задоволення потреб системи в цілому (191-192 стор.); нормативно-правовий механізм державного управління у сфері стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій шляхом надання пропозицій для органів державної влади: на національному

рівні (прийняття Концепції узгодження стратегічних документів, введення в чинне вітчизняне законодавство положень стосовно СПТ на місцевому рівні, ієрархії та послідовності розробки документів СПТ різного рівня і т.п.); на регіональному рівні (розробка угод між регіональними та місцевими органами влади, органами місцевого самоврядування); на місцевому рівні (прийняття паспорту території) (166 -174 стор.); організаційний механізм державного управління у сфері СПТ шляхом обґрунтування необхідності узгодження дій агенцій місцевого розвитку та спеціалізованих підрозділів при органах державної влади, які будуть займатися питаннями стратегічного розвитку територій (159-166 стор.); методичний підхід щодо оцінки якості стратегічних документів СПТ, який передбачає здійснення їх інтегральної оцінки на підставі експертних оцінок учасниками соціального партнерства за показниками, що характеризують етапи здійснення СПТ, участь громадськості у СПТ, змістовність та реалістичність стратегічних документів (203-206 стор.); *дістали подальшого розвитку*: визначення концептуальних засад створення та функціонування механізмів державного управління у сфері стратегічного планування, що передбачає необхідність використання для СПТ концепцій: сталого розвитку, універсализму, унікалізму, «грумада - підприємець»; «грумада - двірник» (26-37 стор.); положення партнерського підходу до стратегічного планування соціально-економічного розвитку території, який полягає у створенні можливостей для рівноправної участі на всіх етапах планування представників усіх секторів територіальної громади: органів місцевої влади і місцевого самоврядування, ділових кіл та громадськості, тим самим враховуючи їх інтереси у процесі розробки загальної стратегії розвитку території (182-185 стор.); визначення перспективних напрямів розвитку стратегій на регіональному та місцевому рівнях на підставі дослідження закордонного досвіду: переорієнтація на стійкій та інноваційний розвиток територій; підвищення інвестиційної привабливості територій шляхом активізації їх конкурентних переваг; розвиток державно-приватного партнерства та активності членів громади при

вирішенні актуальних проблем територій (56-70 стор.); визначення особливостей розвитку територій старопромислових регіонів, які необхідно враховувати в системі регіонального та місцевого стратегічного планування територій (95-121 стор.).

За своїм змістом дисертаційна робота відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – «Механізми державного управління» за напрямками дослідження: теоретико-методологічні засади розроблення та функціонування механізмів державного управління: категорії, закономірності, принципи, методи, концепції, моделі, системи, класифікація; стратегічне управління, планування та цільове програмування в діяльності органів державної влади.

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження

Запропоновані у дисертаційній роботі теоретичні положення, висновки і рекомендації знайшли своє безпосереднє використання у діяльності: громадської ради при Міністерстві регіональної політики, будівництва і житлово-комунального господарства України (довідка № 68 від 07.10.2015 р.); Департаменту розвитку базових галузей промисловості Донецької обласної державної адміністрації (довідка № 1.11/363 від 01.05.2016 р.); органів державної влади м. Дружківка (довідка № 254 від 10.11.2015 р.), м. Новогродівка (довідка № 05-63/126 від 29.09.2015 р.); Центру законодавчих ініціатив при Донецькій обласній раді (довідка № 18/43 від 30.01.2013 р.).

Результати роботи впроваджено до навчального процесу Донбаської національної академії будівництва і архітектури (довідка № 01.01.493 від 22.06.2015 р.) під час викладання лекцій та практичних занять із дисциплін «Державне та регіональне управління», «Менеджмент міського господарства».

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті

Основні ідеї, положення та результати дисертаційного дослідження були висвітлені дисертантом у наукових працях, з яких 2 колективні монографії, 8 статей у наукових виданнях, затверджених МОН України як фахові з державного управління, 2 статті у зарубіжних виданнях, 12 тез науково-практичних конференцій. Публікації мають широку географію. У наукових працях у повній мірі охарактеризовано зміст усіх розділів рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату

Тексту рукопису притаманна цілісність та чітка структурованість. Термінологія дисертаційної роботи є загальноновизнаною. Оформлення як дисертаційної роботи, так і автореферату відповідає існуючим вимогам, при цьому автореферат стисло передає зміст дисертації і не містить тих наукових положень, зміст яких був би не відображений в дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

У процесі рецензування дисертаційної роботи Беззубка Бориса Ігоровича на тему «Вдосконалення державних механізмів стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій» виникли такі зауваження:

1. У першому розділі дисертаційної роботи автор констатує, що стратегічне планування соціально-економічного розвитку територій «стає необхідною передумовою». Тому цей висновок потрібно було аргументувати за допомогою приведення додаткових статистичних матеріалів, аналітичних даних.

2. Дисертаційна робота присвячена актуальній темі – вдосконаленню механізмів державного управління в сфері стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій, і автору бажано було у назві

дисертаційної роботі використовувати як найбільш точну, наступну назву «Вдосконалення механізмів державного управління в сфері стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій». Така назва дисертаційної роботи більш повно відповідає змісту представленої роботи, меті роботи, предмету дослідження.

3. Запропоновані автором напрями вдосконалення державного нормативно-правового механізму стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій у підрозділі 3.2 мають у деяких випадках описовий характер, бажано було б навести більш конкретні пропозиції: дисертантом запропоновано нову редакцію тієї чи іншої статті певних нормативно-правових документів.

4. Під час аналізу закордонного досвіду державного стратегічного планування розвитку територій дисертанту при виборі країн для дослідження, слід було б звернути увагу на їхній рейтинг за рівнем розвитку людського потенціалу, а потім обрати ті країни, які мають найкращі такі показники та узагальнити саме їх досвід державного управління у сфері стратегічного планування розвитку територій.

5. У параграфі 2.3 «Оцінка функціонування механізмів державного управління у сфері стратегічного планування розвитку територій в старопромислових регіонах» автор аналізує стратегії розвитку ряду областей старопромислових регіонів. Але в дисертаційній роботі не наводиться оцінка переваг та недоліків кожної із розглянутих стратегій. Можливо автору доцільно було б зменшити кількість стратегій, які аналізуються, та провести більш ґрунтовний аналіз їх переваг та недоліків.

6. У розділі 3 дисертаційної роботи наведено пропозиції та рекомендації щодо подальшого вдосконалення державних механізмів стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій. Так, за допомогою рис. 3.4 та рис. 3.5 наглядно представлені деякі варіанти створення нових організаційних структур, що потребують додаткової деталізації. Запропонована автором система розробки стратегічних

документів розвитку територій (рис. 3.8) потребує доповнення, конкретизації суб'єктів, які будуть відповідати за формування та реалізацію того чи іншого стратегічного документу.

7. У дисертаційній роботі були вдосконалені методичні підходи щодо оцінки якості стратегічних документів на основі експертних оцінок суб'єктами соціального партнерства: замовника розробки стратегічних документів; виконавця розробки стратегічних документів; представника громадськості міста, фахівця з проблем стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій. Але не зрозумілим є механізм відбору представників від громадськості та фахівців.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Беззубка Бориса Ігоровича на тему «Вдосконалення державних механізмів стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій» є завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему. Дисертаційна робота містить теоретичні та методичні розробки, а також пропозиції щодо напрямів удосконалення механізмів державного управління у сфері стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій. Дисертаційна робота відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

У публікаціях здобувача й авторефераті відображені основні положення дисертаційного дослідження та його основні результати. Автореферат відповідає основному змісту дисертації.

Актуальність і новизна, важливість одержаних здобувачем наукових результатів, їх обґрунтованість та достовірність, а також практична цінність сформульованих положень та отриманих результатів у сукупності становлять необхідні підстави для висновку про те, що дисертаційна робота відповідає вимогам відповідних пунктів «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового

ступеня кандидата наук з державного управління, а її автор – Беззубко Борис Ігорович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

**Офіційний опонент, д.держ.упр., проф.
завідувач кафедри економічної політики
та менеджменту
Харківський регіональний інститут
державного управління НАДУ
при Президентіві України**

М.А. Латинін

Підпис засвідчую:
директор Харківського регіонального інституту
державного управління Національної академії
державного управління
при Президентіві України,
д.соц.н., проф.,
заслужений працівник освіти України

Л.О. Бєлова